

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

4. Discrimen inter Philosophiam ac Theologiam. Illi servit ratio, huic
memoria: principium eius traditio non scripta, per accidens etiam scripta.
Quid Christus & Apostolus, in tradenda Theologia ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

etiam, tanquam à se inventam ac traditam, aliorum esse velint. Quod vitium tunc imprimis nascitur, cum amantur propatula & famigerata in disputando certamina: quæ non cum desertis Philosophiæ classibus mori, sed unâ cum innumerabili philosophicarum questionum farragine, ad sacratoris Theologia pluteos transferri, & ad enodanda Dei mysteria in tractatus Theologicos, quasi Philosophico acumine commendata, transfundi solent. Cujus ineptiæ monstruosa penè exempla in quibusdam Scholasticorum antiquorum scriptis videre licet: ut eos nihil magis formidasse putes, quam ne Theologi, facti, Isagen Porphyrianam, aut Aristotelis Categorias, & Analytica de manibus deposuisse viderentur.

Hæc & familia cum ego paulò attentiore consideratione ponderassem, mirari desij, cur scholæ de divinæ gratiæ auxilijs, tantâ contentione ac dissensione, serverent. Non amplius opus mihi fuit causas querere, aut suspi-

cari, propter quas alijs inventio veritatis, alijs dissentientium concordia desperata videretur. Nam illis principijs inhærendo, quæ jam utraque partium tanquam indubitata fundavit, difficile aut nunquam veritas inveniri, aut concordia conciliari potest. Res enim illæ non Philosophicorum principiorum præsidio decidendæ sunt, quæ vel de concursu Dei, vel de liberæ voluntatis naturâ, vel de habituum cum voluntate confluxu, vel de libertatis indifferentiâ, vel de robustissimâ potestate libertatis adversus omnes passiones ac tentationes, quamdiu viget usus rationis, vel de similibus innumerabilibus, quisque juxta disciplinas Aristotelis aut Zenonis, amplexus est: sed Ecclesiasticæ auctoritatis ductu investigandæ, & pondere asserendæ videbantur. Semper enim Philosophia, quemadmodum mater hæreticorum fuit, ita rerum divinarum arcanis definiendis adhibita, mater errorum est.

CAPVT QVARTVM.

Discrimen inter Philosophiam ac Theologiam. Illi servit ratio, huic memoria: principium ejus traditio non scripta, per accidens etiam scripta. Quid Christus & Apostolus, in tradenda Theologia spectarint.

QUOD enim apud omnes veros Theologos receptum ac certum est, principijs revelatis Christianæ Theologiæ moles nititur. Illæ igitur viæ necessariò querendæ, diligenterque tenendæ sunt, per quas vel revelatio illa primigenia, vel ipsa principia revelata ad posteros dimanarunt. Quis autem nesciat utrumvis istorum vel calamo scribentium, vel linguâ prædicantium, tanquam Ecclesiasticæ traditionis organis ad auditores delatum esse? Qui rursus acceptum doctrinæ depositum simili modo discipulis ac successoribus suis fideliter commendarunt. Sic igitur, quemadmodum intellectus Philosophiæ suscipiendæ propriæ facultas est, ita memoria Theologiæ. Ille quippe intellecta principia penetrando Philosophum facit; hæc ea, quæ sibi scripto aut prædicatione tradita sunt, recordando, Theologum Christianum. Nec enim cuiquam absurdum aut miram videri debet, quod ex traditam revelationum ac divinorum verborum memoriâ, Christiana nascatur sapientia, nisi qui nesciat, æternam illam sapientiam, quæ est Verbum Patris, ex quo tanquam fonte & exemplari omnis, nostra propagatur sapientia, ex fecunda Patris memoria prodire.

Hinc igitur etiam proficitur, quod auditus, quo prædicata traditaque recipiuntur, quamvis ea nullo pacto intellectus penetret,

magis proprius Ecclesiasticæ disciplinæ, quam Philosophiæ sensus est. Non enim Philosophus est, qui multa sensibus commendata meminit, sed qui tacitis cogitationibus ruminata percipit & intelligit. Itaque Sanctus Paulus, & Apostoli cæteri non inculcant in suis prædicationibus demonstrationes, quibus vel ipsi divina penetraverint, vel penetranda committant auditoribus suis; sed quod ea quæ audiverint ipsi, similiter discipulis audienda annuncient, & credenda: *Andivi, inquit, arcana verba, quæ non licet homini loqui. Et: Est enim habes sanctorum verborum, quæ & me acquisi in fide. Et rursus: Quæ audisti à Ioh. & me per multos testes; hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Et Co-Apostolus Pauli Sanctus Ioannes: *Hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, & annuntiamus vobis.* Quæ sane causa fuit, ut non tantum Apostoli, sed & successores eorum Sancti Patres, non modò ea quæ audiverant & acceperant, eadem secundum veritatem rerum ipsarum immutata, sed etiam secundum ipsissima verba, quibus sibi commendata fuerant, libentissime discipulis suis traderent. *Ne me ineptum putes, inquit Augustinus Honorato, quem de rebus Theologicis instructionem reddere nitebatur, Græci nominibus utentem. Primum, quia sic accepi, nec tibi hoc aliter audeo tradere, quam accepi.* Et in alio opere *de quantitate animæ: Divine ac singulariter in anima.*

143

Ecclesia Catholica traditur, nullam creaturam colendam esse animam: libentius enim loquor his verbis, quibus mihi hac insinuat sunt. Quod ideo dicit, quia (creatura) vocabulum non ita latinum esse videbatur. Nempe hoc unum Sancti Patres magnam religionem spectabant, ut quemadmodum Filius Patris qua audivit ab eo, hac loquebatur in mundo; eaque de causa dicebat Iudaeis: sicut audio iudico: Et quemadmodum Apostolis dicebat: Omnia quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis: deque ipso suo Spiritu Sancto pollicebatur: Non loquetur a semetipso, sed quaecumque audiet loquetur. Et quemadmodum Apostoli ea quae ex ore Christi praedicantibus acceperant, tanquam depositum inalterabile fideliter successoribus commendarunt: ita etiam ipsi doctrinam a maioribus transmissam, non ex Philosophorum principijs deductam, vel subtilitatis acuminibus adulteratam, etiam verbotenus suis auditoribus B transfunderent. Non enim curae vel Christo Domino, vel Apostolis, vel maioribus nostris fuit, divina mytheria ex receptis Philosophorum placitis derivare, vel ad eorum principia reducere: sed nudè accepta tradere, & argumenta perduellum traditae veritatis probabili aliqua veritate dissolvere.

Cum igitur tota doctrina Christiana caelestis, hoc est, ex divina revelatione per auditum accepta & creditè derivetur; hinc etiam factum est, ut neque Christus Dominus quicquam ipse scripserit, neque scribendum quicquam Apostolis unà cum ipso in hac vita conversantibus imperaverit: sed nudam mysteriorum suorum praedicatione contentus, cordibus potius ea ruminanda, quam intellectu penetranda dereliquerit. Quod & Apostoli ad amullim imitati sunt. Nec enim & ipsi hoc tanquam officij sui scopum intuiti sunt, ut Evangelium aliquod tanquam corpus doctrinae scriberent: sed è contrario, ut brevi symbolo rerum credendarum compilato, sive scripto caelestis doctrina per auditum, nihil addendo vel detrahendo in discipulorum corda funderetur. Sed cum & ipsi tanquam homines cum hominibus versantes, & humanis casibus obnoxij, diversis occasionibus rerum servire, & incommodis, quibus humana consilia etiam prudentissima turbari solent, occurrere cogerentur; diversis ex capitibus praecipua doctrinae capita scripto committere compulsi sunt, non tanquam totius Christianae eruditionis adipiscendae methodum tradituri: sed ut vel absentes ad opera fidei exhortationum stimulis percellerent, vel doctrinae traditae adversarios haereticos, tanquam novatores Christianae fidei revincerent, aut iterum ad normam desertae veritatis

A adducerent. Hinc enim factum est, ut Sanctus Ioannes mysterium generationis Filij Dei, Cherinto traditam doctrinam perturbante, propalaverit; productionis verò Spiritus Sancti, quia nullam necessitate cogebatur, superfluerit, oportumque praeteriverit. Hinc Sanctus Paulus, quia Iudaicus error Dei gratiam & benevolentiam ad humanas voluntates revocabat, magnum illud arcanum divinae praedestinationis aperuit, quod Evangelistae nullo urgente adhuc errore, vix quasi per transfennam delibaverant. Hinc Sanctus Iacobus, erroneis quibusdam opera bona respicientibus, quasdam sententias Pauli, quae magnificentius fidem praedicant, bonorum operum adjectione & commendatione patefecit.

Et verò ratio, cur istum ordinem doctrinae caelestis propagandae Christus Dominus & Apostoli observaverint, factoque suo posteris observandum commendaverint, valde perspicua est. Lex enim nova de se naturaque sua non postulat, ut in chartis, membranis, & lapidibus, sed tantummodo ut in tabulis cordis carnalibus conscribatur. Haec est enim medulla totius discriminis, quod inter veterem novamque legem intercedit; quod illa in lapidibus exarata forinsecus terreat, haec juxta Prophetam, in corde scripta delectet intrinsecus. Ex quo fit, ut cum Scriptura Cetero. c. 31. exterior veteri Testamento sit quasi essentialis ac propria, quae propterea etiam proprio nomine lex scripta nuncupata est, non possit novo ex primaria ipsius consideratione convenire; sed solummodo ex quadam attemperatione ad subnascentes errores, aut infirmitates hominum: propter quas non solum humana prudentia, sed etiam divina Providentia altiora perfectioraque consilia sua demittere, & mutare solet. Sic enim cum Deus populo Iudaico breve tantum compendium, Decalogo paucisque legibus comprehensum, tradere decrevisset, simul atque pudenda illa vituli adoratione deseruissent Creatorem suum, ingenti illo ceremoniarum cumulo durissimam eorum cervicem fregit, & ad cultum qualemcumque suum severissimis minis, supplicijisque religavit. Hanc enim ingentis illius apparatus, legum, ceremoniarum, penarum, praemiorumque carnalium causam fuisse praeterintentionem Dei, non ignobiles Patres docent: ut sanè absque temeritate dici queat, hunc morem allegandi veritates illas altissimas, quas lex gratiae veneratur, conscriptis characteribus, ex humano agendi modo desumptum esse, quo rebus omnibus conficiendis firmandisque Scriptura adhibetur.

